

A VÁSÁRHELYI HANGSZERES OKTATÁS KEZDETEI

Ötvenéves a zeneiskola

Ötven évvel ezelőtt, 1953. december 1-jén alakult meg a vásárhelyi állami zeneiskola száznyolcvan tanulóval, öt ki-nevezett és három óraadó tanárral. A szervezett zenetánítás előzményei azonban legalább százhusz évvel korábbra nyúlnak vissza.

Az első vásárhelyi hangszeres oktatás akkor indult meg, amikor 1830-ban kötelezővé tették Borsi Bálint újtemplomi kántor számára, hogy a frissiben elkészült orgonán heti három órában kántus és muzsikái gyakorlatra tanítson diákokat. Tíz évvel később harminchárom forintot igényelt hegedűk, hangversenyfúruk, fuvalák és gitárok vásárlására az előjáráságtól. Az egyházi mellett már az 1840-es években virágzott a magánoktatás is, Hözl Lőrinc ekkoriban tanította zongorázni az érdeklődőket. 1874-től rendszeres zeneórákat adott Miklovicz Antal tanító.

Az első zeneiskola-kísérletek

Kristóffy Ernő 1871-től kezdte meg a zenetanítást a városban, s három évvel később városi támogatásért folyamodott. „Munkája színvonalas, elismert lehetett, mert a törvényhatósági bizottság helyt adott a kérésének és száz forintos havi segélyt szavaz meg számára lakbér címen. Ennek fejében két tandíjmentes tanulót kell vállalnia a város tehetséges ifjai közül” – emléttette a vásárhelyi zeneoktatás története című tanulmányában Felletár Béla helytörténész. Kristóffy egy évvel később már harmincnyolc zongorázni tanuló növendékről tett jelentést. Más hangszerre azonban nem akadt érdeklődő. Az 1878/79-es tanévre diákjai száma tízre csökkent, s a zeneiskola megszűnt. A századfordulón kezdődött újabb fellendülés, mely generátorává az Aradról áttelepült Auspitz Jenő 15 éves diák által

A vásárhelyi zeneiskola növendékeinek május elsejei felvonulása az 1960-as években. FOTÓ: TÉSIK ATILA

megalapított főgimnáziumi zenekar vált. 1896-ban pedig Ivánka Zoltán személyében olyan zenetanárt neveztek ki az élére, aki aktív muzsikusként-zeneszerzőként három évtizedig tanított a gimnáziumban, vezette a zene- és az énekkart. Vele egy időben került a városba Exner Leó óvónőképző intézeti tanár, aki dalgyűjteményt állított össze, zenei segédkönyvet írt, s tagja lett a Klasszikus Triónak, az első helyi szimfonikus zenekarnak.

Füstbe ment tervek

Az 1900-as évek első felében három zeneiskola-alapítási kísérlet is füstbe ment, így Poszár Antal diákok híján el sem tudta indítani zenetanodáját, Huvert Jánosé egy évig működött, s dr. Baranyi János zongoraművész próbálkozása is meghiúsult. Szabó János nyugalmazott katonazenekari karnagy 1928–1935 között saját tanítványaiból hozta létre zenekarát. 1928-ban Farkas Lajos német–magyar szakos gimnáziumi tanár (aki maga is adott hegedűórákat) lett a titkára az Országos Magyar Zenei Szövetség vásárhelyi cso-

portjának. 1929-ben alapította meg Fazekas Alajos a Szarvas-épület emeleti 9-10-es szobájában működő zeneiskoláját, melyekben hegedű, zongora és cselló szakok működtek. Ám ez az intézmény sem tudott megerősödni, megteremtője eladósodott, letiltották a támogatását, s a sulit 1937-ben megszűnt. A zenélés és a zenetanítás azonban a sikertelen kísérletek ellenére is folyamatos volt, a Kokron-gyár például saját zenekart működtetett. Szabó András művészdiplomás zongoratanár 1942-ben vette át a zeneiskola vezetését. Később támogatás híján a zeneoktatást a lakásában folytatta, olyan eredménnyel, hogy az 1953-ban indult Állami Zeneiskola zongora tanszaka diákjainak nagy része onnét került ki, sőt ő lett az új intézet első, igaz, csak egy hónapra megbízott igazgatója is.

Egységbe tömörített magántanulók

Az állami zeneiskola alapításának gondolata jól jellemzi a kor központossító törekvéseit (egy évvel korábban államosították a lakóházakat). Varga

Lehel megyei szakreferens vezetésével megalakult a hódmezővásárhelyi zenepedagógus munkacsoport azzal a szándékkal, hogy a városban működő magánoktatókat egységbe tömörítsék, s felhívják az ifjúság figyelmét a zenetanulás lehetőségeire. A legjobb magánösvények átkerültek a hivatalosan az év december 1-jétől működő Állami Zeneiskolába, melybe 320-an jelentkeztek. Végül csak 180 diákot vettek fel, akiket öt kinevezett és három óraadó tanár oktatott. Száznegyvenen a munkacsoport keretében tanultak tovább. A kezdetben a jelenlegi Andrassy út 13. alatt helyet kapott iskola működését a városi tanács finanszírozta. Igaz, Török Imre első igazgató legnagyobb feladata a hangszerek „összekoldulása” volt. 1954-ben a megnövekedett létszám miatt már a Völgy utcai szárnyépületben folytatták a munkát, ám a tanulni vágyók rohamosan növekvő létszáma miatt hamarosan új helyet kellett keresniük. Ezt a mai nevén Péczely Attila Zeneiskola jelenlegi Kálvin téri épületében találták meg, mely egészet 1964-ben adták át részükre.

KOROM ANDRÁS

A KÓDEXEKTŐL KONDOR BÉLÁIG

A magyar festészet remekei

A magyar festészet remekei című kötet hazánk festőművészetének azokat a klasszikus alkotásait tartalmazza, melyeket hagyományosan a legszebbeknek, vagy a legjellemzőbbeknek tartunk. Így hetvenöt mester száz képét.

Ha az ember nem megrögzött műgyűjtő vagy művészettörténész, esetleg nem maga is piktor, ritkán veszi a fáradságot, hogy hazája valamennyi jelentős festőművészeivel külön-külön megismerkedjen. Ezért szeretjük a válogatásalbumokat.

Hazánk művészetét a magyar államiság kezdetei óta sok kiváló festő gazdagította. Jelen album hetvenöt mester száz képét mutatja be. Kiindulópontja az 1330-as évekre tehető Anjou Legendárium illusztrációi, záró darabja Kondor Béla 1961-ben készített Savonarola úr, a nők bálványa című képe. A kettő között tematikailag és stílusukat tekintve egyaránt változatos művekkel találkozhatunk. A kötet első, kisebb részét a magyar gótikus és reneszánsz művészet meghatározó alkotásai teszik ki. Megismerkedhetünk Mátyás király könyvtárának néhány impozáns kódexcímlapjával és a titokzatos M. S. Mester bibliai képeivel. Majd néhány klasszicista festmény után következik az album jelentősebb részét alkotó 19–20. száz-

zadi munkák. Köztük például a romantika korának portréi: Barabás Miklós Liszt Ferencről, Friedrich von Amerling osztrák művész Széchenyiről készített képmása. Később következnek az abszolút kihagyhatatlanok: Székely Bertalan és az Őnarckép, Munkácsy és az Ásító inas, Szinyei Merse és a Majális. Végül az olvasó a 20. századi magyar festészet remekműveit is megismerheti, többek között Csontházy Kosztka Tivadar, Rippl-Rónai, vagy Moholy-Nagy László képein keresztül.

A magyar festészet remekei igényes, színvonalas képes kiadvány. Az illusztrációkat életrajzok és kommentárok kísérik, így az album a hagyományos képeskönyveknél jóval többet nyújt.

(A magyar festészet remekei, Corvina Kiadó Bp., 2003, 204 oldal, 9800 forint)

P. D.

fókusz könyvárúháZ TÖRZSVÁSÁRLÓI KÁRTYÁRA 7% KEDVEZMÉNY!	H-6720 Szeged, Tisza L. krt. 34. www.fokuszonline.hu Telefon: (+36 62) 420-624 Fax: (+36 62) 424-789 e-mail: fokusz.szeged@lira.hu
---	--

Életmentők a tévében

Elsősorban életmentésre szakosodott az a székesfehérvári székhelyű magyar csoport, amely katasztrófa-helyzetekben – föld-rengés, lavina, árvíz vagy tűz esetén – ajánlja fel segítségét. Bárki felkérheti őket a világ bármely pontjáról, ilyenkor nem számítanak a határok. A Negyedik Dimenzió adásában a csoport vezetője eleveníti fel emlékeit, s ismerteti meg a nézőket az életmentők munkájával. Az ufók sem maradnak ki: ezúttal egy 14 éves fiú idegen lényekkel való találkozásának történetét mutatják be. A műsor holnap 19 órakor kezdődik a Telin Televízióban.

PODMANICZKY SZILÁRD

Anyák napalmja

Egy kisfiú útnak indul, hogy a városban lemezt vásároljon, de maga sem gondolná, míg célját eléri, micsoda kalandok várják...

Bár a szemem csukva volt, mégis úgy éreztem, majd kigúvad, hogy a magam elé képzelt akvárium üvegén át meglássam a fal mellett álló lemezejátszót, s rajta a némán forgó bakelitlemezt.

A fülemben robbanást hallottam, de mintha az akvárium robbanna ezerszáz darabra, bele a szemembe, vagy az se jobb, a szemem roppan és robban a megfeszített figyelemben.

A fájdalom a fülemtől a szememig hasított, a nyelvem belezsibbadt, s a fejemben egy férfi hangja szólt meg:

„Nem ember az ilyen, el kell tüntetni a föld színéről. Nincs helye a világban. Bűnös és átkozott.”

Főlnyűszítettem, ahogy sokszor álomból ébresztett hasonló hangzavar, s tovább az áttizadt ágynerűk közt úsztam hajnalig, mikorra valami kegyelemből fölszáradt körülöttem minden, s reggel úgy fordulhattam ki az ágyból, mint aki az igazak álmát aludta.

Az üvegcsörgés utolsó szilánkjait még hallottam, s elállt körülöttem a szél, mikor a játszótér túloldalán valaki hahózott felém.

„Hahó! Hahó!”

A hang irányából egy idős asszony integetett az erkélyről, mögötte szabályos körben betört ablaküveg.

Nekem, vagy a hátam mögé integet, de mert fáztam, fölálltam a padról, nem figyeltem rá, s mintha futáshoz készülnek, bemelegítettem magam.

Nem. Újra: annyira fáztam, hogy minden porcikámat külön éreztem, külön a kezem, a hátam, a lábam, mintha az előbb én magam

robbantam volna szét egy egészen hajszálnyi távolságra, csak épp annyira, hogy a testrészek elváljanak, s ez az apró testszakadék elég legyen ahhoz, hogy fölébresszen, és erőt vegyen rajtam, és azt mondjam, ha bármit akarsz, össze kell szedned magad, semmit és senkit nem kímélve.

Egy vaskos tölgy mögül köhécselést hallottam. Hogy köhög a fában valaki, még én sem hittem.

Előbb a tornapipője bukkant elő, amely igen régi modell volt, majd a tréningje, ami meg ennél is régebbi, ám látszott mindkettőn, a szegénység halálos figyelme a lehető legépebb állapotban tartotta ki. A mosott-kék tréning felső része lazán szétnyitva, benne középtűt sárgaréztűt madzagon. A férfi nagyjából idős volt, a fejtetőn ragyogó bőr enyhítette kopaszságát, azt a pár hajszálat méltósággal viselte.

„Arra kérlek, fiam, mondta egyetlen hangtónusban, s ekkor benyúlt a vaskos tölgy mögé, és előhúzott egy nálamnál húsz évvel idősebb férfit, aki körszakállt viselt, s markáns arcát sehogyan sem viselte a szemem. Arra kérlek, ismételte, legyél ennek a férfinak a futópártnere. Olyan szerencsétlen, állandóan fölbukik és összetöri magát. Soha nem találja a ritmust. A kondíciója kiváló, versenyeket nyerhetne nekünk, de a ritmusérzék hiánya egyszerűen képtelenné teszi a versenyszerű sportolásra.”

„Engem viszont a kondíció hiánya tesz képtelenné arra, hogy futópártnere legyek, válaszoltam, s gondolatban olyan erősen kondícióhiányosnak képzeltem magam, hogy majd összeroppantam.”

„Pedig úgy hallottam, te szereted a zenét, ahhoz jó fül kell, különben nem élvez semmit az ember.”

A körszakállas férfi úgy pislogott, mint akinek dinoszauruszok voltak az ősei, s erről egy pillanatig sem tud megfélekedni.

„Köszönöm, de én...”, motyogtam.

„Szólíts nyugodtan Szentpéternek, mások is így hívnak, ha egyáltalán hozzám szólnak.”

„Kedves Szentpéter, én nem akarok ezzel a férfivel rohangálni, mert egyáltalán nem szimpatikus. Még be sem mutatkozott.”

„Nem is fog. Az nem az ő műfaja. Az övé a futás.”

„De hogy lehetne a futás, ha egyszer nincs ritmusérzéke!”

„Jó, változtassunk a stratégián, mondta Szentpéter. Ez az ember, akit meg kéne tanítanod futni, az egész ország, a te országod büszkesége lehetne, minden futószámot megnyerne, és minden futószám végén a ti himnuszotokat játszanák, vagyis játszanák, mert elég jól zongorázom...”

„Szóval a himnuszjáték utáni jogdíjat akarod...?”

„Félreéretsz! Tehát egyszerűsíték. Tanítsd meg futni, és olyan közel juttatlak a lemezeidhez, amilyen közel csak lehet.”

„Honnan veszi ezt, kérdeztem, s bár rendkívül éhesnek éreztem magam, szúrósan figyeltem az arcán minden kis ránc rezdülését.”

„Minderről tudok.”

„Mi maga, titkosszolgálati tiszt?”

„Ejnye, te gyerek, mindjárt elseggellek.”

„Tudtam, hogy erre fog kilyukadni, növeltem bizalmatlanságomat.”

„Nem úgy értem. Ennek a férfinak futnia kell, méghozzá abban a ritmusban, amit te diktálsz neki, ahogy napok óta hajszolod a lemezeket.”

„Nem kötök alkut, Szentpéter, még ha jó dolgot szolgálsz is. Nem kötök alkut.”

„Ez az utolsó szavam?, kérdezte”

„Remélem, nem.”

„Önféjű kisgyerek, azt hiszed, neked mindent lehet?”

„Van az úgy, hogy csak magában bízhat, csak magára hallgathat az ember. És egyre többször van az úgy, Szentpéter.”

„Nos, egyél valamit, látom, éhes vagy, mondta, s a körszakállas futóbolonddal eltűnt a tölgy mögött.”